

**Maria Gozdzalik
Grażyna Głuch**

Instytut Badawczy Leśnictwa, Izba Edukacji Leśnej

Formy i metody edukacji przyrodniczo-leśnej w Instytucie Badawczym Leśnictwa

W Izbie Edukacji Leśnej w Sękocinie Starym prowadzona jest działalność edukacyjna, w której wykorzystywane są różne formy i metody przekazywania wiedzy przyrodniczo-leśnej. Celem organizowanych zajęć dydaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych jest wdrożenie umiejętności interdyscyplinarnego myślenia, przybliżenie pracy i metod badawczych odwiedzanego ośrodka naukowego oraz pracy leśnika w terenie. Bez znajomości środowiska przyrodniczego, obcowania z nim i zdobywania wiedzy o nim, nie jest możliwe pobudzenie do twórczego działania w zakresie umiejętnego korzystania z zasobów przyrodniczych oraz kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania się w lesie w poczuciu odpowiedzialności za całe środowisko i ochronę różnorodności biologicznej.

Każdy człowiek korzysta ze środowiska przyrodniczego, czy to przez użytkowanie surowców i energii, rekreację i wypoczynek, czy też czerpiąc inspiracje do własnej twórczości. Dlatego niezmiernie ważne jest zrównoważone korzystanie z tego środowiska. W połowie lat 90-tych ubiegłego stulecia, zaczęto wdrażać na szerszą skalę w jednostkach nie związanych ze szkolnictwem, różne formy tzw. edukacji nieformalnej w zakresie edukacji środowiskowej (ekologicznej), w tym leśnej. Wiedza z zakresu przyrody to również informacja o funkcjonowaniu ekosystemów leśnych, kształtowaniu krajobrazów, różnych formach ochrony przyrody itp.

Izba Edukacji Leśnej znajdująca swoje miejsce w strukturze organizacyjnej Zakładu Informacji Naukowej IBL, została powołana do życia w 1996 r. Dzięki dotacjom Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej została wyposażona w nowoczesny sprzęt audiowizualny, komputerowy i poligraficzny. Na blisko 300 m² powierzchni użytkowej mieści się sala wykładowa, czytelnia i sale ekspozycyjne, gdzie organizowane są wystawy stałe i czasowe. Wśród stałych ekspozycji znajdują się kolekcje owadów i ich żerowiska, kolekcje skał i kamieni – dar z Muzeum Geologicznego PIG, a także kolekcje owoców i nasion drzew i krzewów leśnych gatunków nie tylko rodzimych, ale również egzotycznych – dary pracowników Ogrodu Botanicznego w Powsinie oraz pracowników IBL.

Edukację przyrodniczo-leśną dzieci i młodzieży szkolnej rozpoczęto w IBL w marcu 1997 r. i trwa ona do dnia dzisiejszego. Najlicniejszą grupę stanowią uczniowie szkoły podstawowej – 65%, najmniej liczni studenci.

Podstawową formą edukacji w IBL jest pogadanka, wykład z wykorzystaniem prezentacji komputerowej lub filmu. Prowadzący ma do dyspozycji nowoczesnie wyposażoną salę wykładową z projektorem, komputerem, rzutnikiem slajdów i foliogramów, tablicą samokopijującą. Zajęcia na sali trwają zwykle około 3 godz. lekcyjne, są urozmaicone konkursami, krótkimi za-

daniami matematycznymi, legendami, ciekawostkami historycznymi, przysłowiami, a czasami poezją. Najciekawsze odpowiedzi nagradzane są drobnymi nagrodami.

Wiele zajęć prowadzonych jest interdyscyplinarnie. Chodzi o zainspirowanie tematyką leśną i przyrodniczą dzieci o zróżnicowanych zainteresowaniach. Wśród tematów interdyscyplinarnych do najpopularniejszych należą: „Kulturotwórcza rola lasu”, „Matma w lesie”, „Wpływ lasu na zdrowie człowieka”, czy „Drama Leśna” lub „Rośliny biblijne”, połączony z tematem poświęconym kwiatom leśnym.

Często z przyrodą przeplata się język polski. Bogactwo nazw gatunków zwierząt i roślin, to dla wielu uczestników duże wyzwanie ortograficzne. Warto wiedzieć, jak się pisze gęgżółka i co to jest, zaś czytając literaturę - co oznaczają słowa knieje, bory, jak wygląda kalina z „liściem szerokim” i czym się różni poroże od rogu, na którym grał Wojski.

Dla miłośników teatru przygotowano tematy: „Zima w lesie – moje spotkanie ze snem zwierząt” i „Drama leśna”. Pierwszy omawia przystosowanie zwierząt do zimy z podziałem na zwierzęta aktywne zimą, hibernujące i zapadające w letarg. Przy wyświetlanych na ekranie fotografiach przedstawiających zwierzęta, dzieci przebrane w maski, same wcielają się w role zwierząt i w ślad za narracją prowadzącego, odgrywają przydzielone im role. Drugi temat bazuje na scenariuszach krótkich przedstawień, które należy przeczytać, poćwiczyć przydzieloną rolę, czasami wykonać prostą scenografię lub rekwizyt i wystawić na scenie w jednej z sal. Tak przekazana wiedza przyrodniczo-ekologiczna pobudza emocje i łatwiej zapada w pamięci zarówno „aktora”, jak i widza.

„Kulturotwórcza rola lasu” to niezwykle spotkanie ze sztuką, poczynając od czasów „jasłiniowców”, a skończywszy na czasach współczesnych. Piękno i bogactwo lasu od wieków inspirowało twórców różnych dziedzin sztuki, co znalazło wyraz zarówno w architekturze, sztuce użytkowej, malarstwie, rzeźbie, poezji, prozie, jak i fotografii, filmie przyrodniczym czy grafice komputerowej. Nieodrodnym elementem takich zajęć jest poznanie twórców nie tylko polskich, ale i światowych oraz wykonanie pracy plastycznej z zebranych wcześniej darów lasu.

Leśnictwo to wspaniała dyscyplina do utrwalenia zagadnień czysto matematycznych. Gimnazjaliści chętnie poznają zagadnienia ekologiczne ujęte w formie zadań matematycznych. Rozwiązują zadania indywidualnie na kartkach lub przy tablicy. W drugiej części zajęć pod okiem pracownika naukowego Instytutu ważą, mierzą, przeliczają, poznając urządzenia służące do pomiaru grubości, wysokości czy wieku drzewa.

Niezwykłą popularnością cieszą się zajęcia edukacyjne z zakresu rozpoznawania gatunków drzew leśnych z wykorzystaniem metody rysunkowej (rysowanie liści i owoców w trzech figurach geometrycznych) opracowanej w Instytucie. Zajęcia łączą wiedzę przyrodniczą z rysunkiem, geometrią, zajęciami technicznymi. W pierwszym etapie dzieci wykonują ściągawkę i po narysowaniu ustalonej liczby liści idą w teren, szukając na ścieżce przyrodniczej (wcześniej poznanych na sali) poszczególnych gatunków drzew.

Natomiast ulubiony zarówno przez dzieci i młodzież, jak i dorosłych temat „Rekreacyjne zagospodarowanie lasów” oferuje podchody edukacyjne oraz gry i zabawy terenowe. Dla sportowców to szansa na zużycie energii oraz sprawdzenie swojej sprawności fizycznej. Oprócz przypomnienia zasad zachowania się w lesie, omawiane są pozaprodukcyjne funkcje lasu. Uczestnicy tego typu zajęć poznają całe bogactwo urządzeń technicznych w jakie wyposażone są miejsca przeznaczone do wypoczynku, rekreacji i edukacji w lasach. Na słuchaczach mocne wrażenie wywierają dane liczbowe pokazujące nakłady poniesione przez leśnictwo na wyposażenie terenów rekreacyjnych w urządzenia, na coroczną ich naprawę i sprzątanie. Liczby lepiej przemawiają niż zakazy i nakazy.

Sprawdzoną metodą przekazywania wiedzy okazały się zajęcia interaktywne, gdzie zaangażowane i wykorzystywane są wszystkie zmysły, nie tylko wzrok i słuch, ale również dotyk, smak, węch. Większość eksponatów znajduje się w gablotach, ale w czasie zajęć z niektórymi z nich zwiedzający mają bezpośredni kontakt, np. porównują ciężar drewna poszczególnych gatunków drzew. Większość dzieci łatwiej zapamiętuje przez dotyk niż przez słuch i wzrok.

Do realizacji tematu „Wpływ lasu na zdrowie człowieka” czy „Chwasty rośliny niezwykle” wykorzystywany jest zmysł smaku. Degustacja herbatek ziołowych, na przykład piołunu, nie tylko przybliża wiedzę o właściwościach leczniczych roślin leśnych, ale dostarcza wielu emocjonalnych przeżyć długo pamiętanych. To z dzieciństwa najmocniej zapamiętujemy smaki (gorzki, kwaśny, słodki) i zapachy. Zajęcia kończy posiłek, np. sałatka samodzielnie wykonana z kupionych warzyw oraz liści dzikich gatunków roślin zebranych podczas spaceru po lesie.

Teren Instytutu jest ogrodzony, co jest ważne ze względu na bezpieczeństwo dzieci i ograniczoną dewastację urządzeń edukacyjnych. Niestety ograniczony jest przez to kontakt ze światem zwierząt. W terenie możliwe jest tylko podglądanie ptaków i obserwacja mrówek oraz innych owadów. Dlatego dużą przyjemnością jest obejrzenie, a nawet zabranie do szkoły czy domu, hodowanych w Izbie Edukacji żywych ślimaków – olbrzymów. Z nieco większym oporem zmagają się dzieci, kiedy mają możliwość wzięcia do ręki pędraka czy barwną gąsienicę, przyniesioną na lekcje o owadach, przez prowadzących te zajęcia pracowników z Zakładu Ochrony Lasu IBL. Z relacji dzieci po zakończeniu zajęć wynika, że odwaga taka opłaca się, na długo pozostaje w pamięci kontakt z żywym, poruszającym się organizmem. Bezpośrednie spotkanie w lesie kolorowych gąsienic, nie budzi już odrazy, a larwy i poczwarki owadów oraz owady doskonale nie są już celem do zniszczenia.

Podczas zajęć w Instytucie dzieci zdobywają odpowiednią wiedzę, która często przygotowuje ich do zajęć samodzielnych, warsztatowych w małych grupach. Pracują z zielnikami, pniami drzew, planszami edukacyjnymi, atlasami, kluczami pod opieką dorosłych, których zadaniem jest towarzyszenie w zajęciach, a nie rozwiązywanie za nich zadań. Dopasowanie jaja czy gniazda do gatunku ptaka nie jest najłatwiejsze. Potrzebna jest dobra pamięć i umiejętność korzystania z wiadomości przekazanych podczas pogadanki czy z atlasów i książek dostępnych w czytelnicy. Starsze grupy mają za zadanie omówienie wyników zadanego do wykonania zadania. Wybierany lider grupy omawia zadanie często wspierając się pracami rysunkowymi. Metoda ta stosowana jest w czasie realizacji takich tematów jak: „Siedliskowe typy lasów”, „Lasy tropikalne”, „Gniazdo, jajo, pisklę”, „Drewno surowiec niezwykle”, „Formy ochrony przyrody”, „Życie w górach”. W podsumowaniu zajęć ogłaszany jest konkurs z nagrodami pomiędzy dwoma klasami lub pomiędzy chłopcami i dziewczętami.

Najbardziej emocjonujące i pokazowe są warsztaty z genetyki, poprzedzone wykładami prowadzonymi przez pracowników naukowych z Zakładu Genetyki i Fizjologii Drzew Leśnych. Uczestnikami tych warsztatów jest młodzież gimnazjalna i licealna. Uczniowie wykonują samodzielnie (domowym sposobem) wyizolowanie DNA z cebuli, uczestniczą w eksperymencie przeprowadzenia elektroforezy, ucierając m.in. liście w ciekłym azocie. Na zakończenie eksperymentu wydrukowane wyniki elektroforezy interpretowane są przez pracownika Instytutu. Atrakcją jest również wizyta w Zakładzie Genetyki i Fizjologii Drzew Leśnych, gdzie można podejrzeć (na podstawie obrazu na zdjęciu rtg) budowę wewnętrzną nasion np. sosny zwyczajnej, czy zapoznać się z metodami oceny przydatności nasion do wysiewu na szkółkach leśnych, a w innym laboratorium podejrzeć sklonowaną roślinę w różnych fazach jej wzrostu.

Dla młodszych grup wiekowych podstawową metodą edukacji jest praca plastyczna, jak to ma miejsce przy realizacji tematu „Budowa warstwowa lasu”. Dzieci wykonują rysunek lasu z symbolicznie zaznaczonymi drzewami liściastymi, iglastymi, krzewami i roślinami runa. Wolne przestrzenie wypełniają nazwy gatunków charakterystycznych dla poszczególnych warstw lasu.

W realizacji wielu tematów towarzyszą nietypowe prace plastyczne i techniczne m.in.ycinanki, ikebany leśne, drewniane ludki, bukiety kwiatów z liści. Grupy starsze i gimnazjalne z pasją wykonują przestrzenne kwiaty leśne, z patyków podstawki na jaja wielkanocne, świece z wtopionymi nasionami, postać ptaka z kawałków kory, wałki ze skrzydłaków klonów itp.

„Życiu na pustyni” towarzyszy praca przestrzenna „Teatr cieni - zwierzęta i rośliny pustyni”. Dużo radości i satysfakcji dostarcza temat „Produkcja drewna” połączony z samodzielnym wykończeniem papieru czerpanego z makulatury lub kilku zabawek bądź ozdób z innych surowców wtór-

nych. Wymaga to niezwyklej precyzji i wyobraźni oraz uczy twórczego, ponownego wykorzystania tych surowców. „Matma w lesie” oprócz ciekawych zadań matematyczno-ekologicznych, zachęca młodzież gimnazjalną do wykonania maleńkich pudełek z pokrywką ze starych okładek. Więcej czasu wymaga praca „Świat moich marzeń” inspirowana pokazem obrazów z podkładem muzycznym znanych twórców. Praca ta związana jest z tematem „Krajobrazy Polski i świata”.

Gry i zabawy edukacyjne to najchętniej wykorzystywana metoda w edukacji. Najwięcej radości sprawia tablica „Leśny koncert” z głosami zwierząt i ciekawostkami z ich życia. Zmysł słuchu pracuje tu na najwyższych obrotach. Posłuchanie szczekania koziołka, głosów sarny i lisa, koncertu głuszcza czy głosu bąka i syku żmji wywołuje na twarzach uśmiech, zdziwienie i zainteresowanie. Przy tablicy tej często rozgrywany jest krótki konkurs składający się z 4 pytań. Są to pytania, na które pada najczęściej błędnych odpowiedzi we wszystkich grupach wiekowych. Jak nazywa się mąż sarny, żona jelenia, najstarsze drzewo w Polsce i czy lasów w Polsce przybywa, czy ubywa? Młodzi uczestnicy nazywają ten konkurs serią „czarnych pytań”.

Tablice magnetyczne mobilizują zarówno dzieci, jak dorosłych do sprawdzenia swojej całej wiedzy przyrodniczo-leśnej. Dobranie odpowiednich podpisów do zdjęć podobnych do siebie gatunków grzybów jadalnych i trujących, jak się okazuje nie jest takie łatwe. Podobnie dużej spostrzegawczości i logicznego myślenia wymaga rozpoznanie dziuplaków – ssaków i ptaków, mieszkańców dziupli. Jest to, dostarczające dużo emocji, czynne przyswajanie i utrwalanie zdobytej wiedzy.

Młodsze grupy dzieci chętnie włączają się w zabawy i ruchowe gry edukacyjne. Łatwiej w formie zabawy zapamiętują trudne zagadnienia np: cykl rozwoju owadów lub jak rośnie las. Zafoliowane fotografie (bez podpisów) z dziewięcioma gatunkami kwiatów wiosennych, liści drzew czy ptaków służą do opanowania umiejętności rozpoznawania wybranych gatunków. Udział w zabawie może brać cała klasa lub kilka osób. Pierwszy etap to rozpoznanie poszczególnych gatunków przy pomocy klucza, przewodnika. Po sprawdzeniu poprawności rozpoznania poszczególnych gatunków, jedna z osób odwraca się, a druga osoba z grupy zmienia miejsce 2–4 plansz. Osoba odwrócona musi pokazać zamienione plansze nazywając prawidłowo gatunki. Jest to kolejna metoda doprowadzająca do skutecznego utrwalenia nowo zdobytej wiedzy.

Inną formą edukacji przyrodniczo-leśnej prowadzonej w Instytucie są warsztaty dla nauczycieli, skupiające specjalistów biologów, polonistów, plastyków itp. Program warsztatów opracowywany jest w porozumieniu z metodykami i doradcami metodycznymi. Wykłady poszerzające wiedzę, poparte prezentacjami komputerowymi lub foliogramami mocno konkurują z możliwością samodzielnego wykonania zadania ruchowego, eksperymentalnego czy plastycznego. Warsztaty poszerzają i utrwalają zdobytą wiedzę, ale przede wszystkim dostarczają gotowych pomysłów do wykorzystywania podczas zajęć z dziećmi w szkole. Warsztaty prowadzone są zarówno w IBL, jak i na zaproszenie w szkołach oraz innych ośrodkach edukacyjnych i kończą się wydaniem pismennego zaświadczenia o odbyciu zajęć.

Pracownicy Izby Edukacji są lokalnymi koordynatorami międzynarodowego Programu Badawczego „Obserwator przyrody – Las”, programu edukacyjnego wspomagającego edukację przyrodniczą w szkołach. W programie uczestniczą uczniowie ze szkół krajów nadbałtyckich, wykonując liczne zadania badawcze. Na terenie lasów sękocińskich, pod opieką pracowników Instytutu, zakładane są powierzchnie badawcze, na których prowadzone są przez uczniów obserwacje wybranego fragmentu lasu. Od nauczycieli i uczniów wymagane jest przygotowanie się do zajęć, opracowanie wyników z kilkudziesięciu zagadnień wg międzynarodowej ankiety i odesłanie końcowego raportu do koordynatora krajowego z Polskiego Klubu Ekologicznego w Okręgu Wschodnio-Pomorskim, który przesyła jej dalej do głównego organizatora tego programu Wild Word Fund for Nature (WWF). Udział poszczególnych szkół odnotowywany jest corocznie w publikacjach zbiorczych w „Raporcie polskim” i europejskim „Naturewatch Baltic”, przesyłanych do wszystkich szkół uczestniczących w badaniach. Ważnym założeniem tego programu jest cykliczne powtarzanie badań służących ocenie zmiany różnorodności biologicznej badanego fragmentu lasu.

Od 12 lat Instytut uczestniczy corocznie w Warszawskim Festiwalu Nauki. Dla naukowców jest dużym wyzwaniem dotarcie do młodych uczestników i przekazanie zrozumiałym językiem, trudnych zagadnień naukowych, wyników badań czy zademonstrowanie eksperymentów. Podczas lekcji festiwalowych, nieodzownym elementem jest swoista zamiana ról. To uczestnik zapraszany jest do samodzielnego rozwiązania problemów lub wykonania zadań przygotowanych przez naukowców. Najlepiej sprawdzają się zajęcia warsztatowe w podziale na grupy. Każda grupa wykonuje kolejno kilka zadań zamieniając się stanowiskami. Najlepiej wykonane zadania są nagradzane licznymi nagrodami rzeczowymi (książki, czasopisma i różne gadżety z logo IBL i LP). Corocznym Festiwalom Nauki towarzyszą wystawy malarstwa, fotografii, wyrobów z ceramiki czy gobelinów. Zawsze tematem przewodnim wystaw jest las, polska przyroda. Wszystkie wystawy cieszą się dużym zainteresowaniem, czasem zaskakują, czasem wzruszają i prowokują do przemyśleń. Pokazują świat piękna, piękna często zagrożonego. Na stronie internetowej www.ibles.pl w galerii zdjęć, można podejrzeć prace twórcze pracowników Instytutu oraz prace artystów zapraszanych do prezentacji swoich prac w Instytucie. Co roku gości u nas również wystawa pokonkursowa Lasu Polskiego „Las w moim obiektywie”.

Konkursy prac plastycznych i fotograficznych organizowane w Instytucie mobilizują niekiedy całe rodziny i uczą podglądania przyrody. Nagrodzone w konkursie „Flora i fauna w zbliżeniach” prace plastyczne dzieci, gościły na ogólnopolskiej konferencji „Las w kulturze polskiej” w Łańsku.

Dla studentów Wydziału Leśnego SGGW i Wydziału Ochrony Środowiska Politechniki Warszawskiej organizowane są kilkugodzinne zajęcia seminaryjne z prezentacjami i zadaniami do wykonania w terenie. Najczęściej są to zagadnienia związane z monitoringiem stanu lasu, techniką prowadzonych badań z zakresu zanieczyszczeń opadów atmosferycznych i powietrza, pomiarem defoliacji drzew leśnych oraz poznanie możliwości wykorzystania skanera laserowego w leśnictwie. Dużą atrakcją jest wizyta w laboratorium chemii środowiska leśnego. Tematem zainteresowań studentów są ponadto zagadnienia związane z genetyką i fizjologią drzew leśnych, a z zakresu siedliskoznawstwa – zainteresowaniem cieszy się wykonanie zdjęcia fitosocjologicznego, natomiast w zakresie ochrony przeciwpożarowej lasu – poznanie nowoczesnych metod diagnozowania i prognozowania pożarów lasu. Coraz częściej stałym elementem zajęć dla studentów jest prezentacja form i metod edukacji przyrodniczo-leśnej stosowanych w Izbie Edukacji.

Na terenie Instytutu zorganizowano edukacyjną ścieżkę przyrodniczą, niezbędny element edukacji przyrodniczo-leśnej. W wydzielonej części terenu założono kolekcję „Flora Polski”, gdzie zgromadzono i opisano blisko 150 gatunków drzew, krzewów i roślin runa leśnego. W części kolekcji roślin górskich, zgromadzono charakterystyczne dla danego pasma gór skały i podłoże oraz dobrano odpowiednie gatunki roślin. Wśród nich znajdują się gatunki wymienione w Czerwonej Księdze, m.in. pszonak pieniński i mniszek pieniński - efekt bliskiej współpracy z Ogrodem Botanicznym w Powsinie. Natomiast dzięki współpracy z Panem prof. dr. hab. Jerzym Tumiłowiczem, sprowadzono z Rogowa około 170 okazów należących do 78 gatunków i odmian drzew i krzewów leśnych pochodzących z różnych kontynentów. Kolekcja ta, wraz z nowo powstałą oranżerią bardzo dobrze nadaje się do prowadzenia zajęć dydaktycznych z tematów: „Flora i fauna krajów Unii Europejskiej” oraz „Lasy tropikalne”. Można tu podejrzeć akacje, eukaliptusa, paproć drzewiastą, sośnicę, styrakowca czy owocującego palecznika chińskiego. Sąsiadująca z arboretum część ozdobna przyciąga uwagę dzieci. Kwitnące rośliny wodne i przybrzeżne oraz pływające rybki zawsze zachwycają i bardzo pomagają przy realizacji tematu „Życie w wodzie”. Moc wrażeń zostawia ciągle rozrastająca się kolekcja wrzosów i wrzośców, oczarów, azalii, rododendronów i magnolii. Piękno, rzadkość i estetyczne oznakowanie roślin edukuje i przyciąga uwagę również pracowników i gości Instytutu.

Samo zwiedzanie kolekcji roślin to za mało. Przydzielenie do wykonania zadania, odnalezienie np. kilku gatunków roślin chronionych czy kwiatów wiosennych, roślin o jadalnych owocach itp., mobilizuje do aktywnego korzystania z bogactwa ścieżki. Oprócz oznaczeń roślin są tu ustawione duże tablice edukacyjne związane z historią powstania lasów sękocińskich na wydmie

śródlądowej, wpływem lasów na klimat, owadami zagrażającymi naszym lasom, budową warstwową lasu itp.

Na szlaku ścieżki przyrodniczo-edukacyjnej, pomiędzy kolekcjami roślin flory Polski a arboretum znajduje się część edukacyjno-rekreacyjna. Zadaszenie i miejsce na ognisko od samego początku cieszyło się dużym powodzeniem. Niezależnie od pogody można tu upiec i spożyć przywiezione produkty. W chwili wolnej porzucać szyszkami do celu, poskakać na skakance, pochodzić na szczudłach. W ciepłe dni odbywają się w tym miejscu zajęcia plastyczne, warsztaty i konkursy.

Kolejna forma edukacji w Instytucie to opracowywanie i rozpowszechnianie wiedzy w postaci ulotek, folderów i plansz dydaktycznych. W Instytucie opracowano plansze edukacyjne i zeszyty edukacyjne „Drzewa naszych lasów” (Gozdalik M., 2005) oraz „Rysujemy, malujemy, drzewa poznajemy” (Głuch G., 2007), przedstawiające rozpoznawanie gatunków drzew metodą rysunkową. Do poszczególnych tematów opracowywane i wydawane są liczne ulotki edukacyjne, rozdawane w czasie zajęć. Zawierają one podstawowe informacje będące skrótem materiału omawianego na zajęciach. Po zajęciach można je wkleić do zeszytu. W czasie zajęć uczestnicy nie muszą notować, lecz mogą się skupić na słuchaniu, oglądaniu i czynnym uczestniczeniu w zajęciach. Wśród dorosłych uczestników zainteresowaniem cieszy się prasa leśna oraz „Notatnik Naukowy”, informacja sygnałna o prowadzonych w Instytucie badaniach naukowych.